

УДК 616.314 –08+378.147

Г.О. Петрушанко, Н.В. Гасюк, Е.В. Ніколішина, І.Ю. Попович, І.О. Іваніцький
ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ В ТРАДИЦІЙНУ СИСТЕМУ НАВЧАННЯ КОЛЕКТИВНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ЗАНЬ

В статті приведені результати роботи студентського наукового товариства кафедри терапевтичної стоматології ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» по впровадженню в традиційну систему навчання колективних інноваційних занять. Користуючись власним досвідом автори рекомендують дану педагогічну стратегію до широкого використання у вищій школі, що дає можливість комунікативної манери спілкування, виховання цікавості та поглиблення знань із дисципліни.

Ключові слова: виховання, стратегія, інновації, мислення, освіта.

Розуміння того, що якісна медична освіта є одним з основних ресурсів розвитку системи охорони здоров'я та суспільства в цілому, породжує потребу змін відносно неї, як механізму передачі етичних норм, засвоєння теоретичних знань та практичних навичок студентів. Слід відзначити, що без вище приведених положень не може відбутися особистість майбутнього лікаря, його громадянська позиція, становлення якої формується під впливом моральних і духовних цінностей [5].

На жаль, в умовах сьогодення медична освіта втрачає головну свою функцію – розвиток духовності лікаря та вміння індивідуального ставлення до пацієнта, що забезпечується нетрадиційним, диференційованим, індивідуалізованим підходом на етапі обстеження та лікування. Навчання здійснюється як знеособлений процес, виконуючи свої функції без урахування індивідуального інтелектуального, теоретичного та практичного компоненту [6].

При цьому знання не завжди набувають особистісного сенсу та стають системою цінностей для студентів. Особистісні якості лікаря – здатність любити, співчувати – все це в кінцевому результаті проростає із розвиненої сфери особистих почуттів до формування особистості студента-медика, а в перспективі і лікаря. Лише за умови перетворення накопичених знань, на етапі отримання медичної освіти, на засіб інтелектуального та професійного збагачення студент-медик стає суб'єктом освітнього процесу в медицині в цілому і стоматології зокрема [1].

Тож постає питання, чи достатньо сьогодні студенти вищих медичних навчальних закладів обізнані із груповими формами проведення практичних занять, а саме, аукціонами (методичні, інтелектуальні, професійні), актовими радами провідних науковців, дебатами, діалогічними парами, захистами проекту, колом освітянських ідей, колективною презентацією, методичною естафетою, методичною олімпіадою та «брейн – рингом» [3].

Кафедра терапевтичної стоматології Вищого державного навчального закладу України «УМСА» у межах роботи студентського наукового товариства постійно експериментує та практикує групові форми навчання студентів, які б поглиблювали теоретичну орієнтованість студентів стоматологічного факультету. Беручи за мету виховання та розвиток, як особистих якостей так і професійних, які б в подальшому дали змогу використовувати елементи групової гри, що включають в себе можливість аналізу, диференціювання, на етапах діагностичного процесу [4].

Емпіричний досвід роботи викладачів кафедри терапевтичної стоматології ВДНЗ України «УМСА» зі студентами дає можливість пропонувати інноваційні форми навчання професійності та виховання свідомості майбутніх студентів-медиків [7].

Метою нашої роботи є поглиблення знань студентів медиків із предмету терапевтична стоматологія шляхом впровадження в традиційну систему навчання колективних інноваційних занять.

Один із шляхів досягнення поставленої мети, на нашу думку, полягає у впровадженні в традиційну систему навчання, із періодичністю один раз на семестр тематичних колективних інноваційних занять, а саме «Брейн-ринг» та «Що? Де? Коли?» – інтелектуальних змагань із наявністю компоненту гри. Запропоновані форми занять дають можливість розвитку слухового та зорового сприйняття, комунікативної манери спілкування у студентів та виховують цікавість до циклу патології слизової оболонки порожнини рота та тканин пародонта.

За основу установчого процесу на етапі організації слід брати планові засідання студентського наукового товариства, що дають можливість донести до студентської масовості мету проведення заходу, кількісний склад команд та визначити індивідуальне місце кожного із членів. При цьому слід орієнтуватися на інформацію подану раніше викладачами стосовно типу мислення студента, інтелектуальних здібностей, розвитку вольової та реактивної сфер.

Наступним етапом вважаємо деталізацію організаційних моментів, а саме місця проведення, часу та формулювання сценарію-змісту гри за допомогою сучасних технологій. Користуючись власним досвідом, можемо стверджувати, що подача матеріалу аудиторії шляхом застосування мультимедійних презентацій на етапі знайомства із командами сприяє формуванню чіткої мотивації та азарту студентів в процесі гри [2].

Елементи організуючої стратегії виявляються у спільних мовленнєвих діях учасників гри та координатора спілкування у вигляді етикетних мовленнєвих формул (привітання, звертання, знаки уваги) на етапі командного спілкування. Подібні емоційно-інтелектуальні прояви у мовленнєвій поведінці координатора викликають у гравці-учасників почуття впевненості у власних силах.

Потрібний, азартний, дух заходу забезпечується присутністю членів експертної ради, які мають спостерігати за ходом гри, особливо під час оголошення запитання в співставленні із різним рівнем його складності та об'ємом відповіді та визначити кращого гравця серед обох команд. Нами були запрошені провідні фахівці із суміжних кафедр терапевтичного профілю по патології слизової оболонки порожнини рота та тканин пародонта.

Невід'ємною складовою ходу гра має бути музикальна пауза, що дає можливість вносити компоненти шоу до традиційної системи проведення колективної гри і робить присутню аудиторію безпосереднім учасником заняття.

Під час гри «Що? Де? Коли» яскраво проявляються особисті якості студентів, які замасковані на традиційному занятті з предмету, а саме почуття відповідальності, взаємовиручки та вміння працювати в команді, що дає можливість інтегрувати знання під час обговорення відповіді на запитання, за аналогом діагностичного процесу по патології тканин пародонта та слизової оболонки ротової порожнини.

На етапі підведення підсумків експертами, на нашу думку провідним, є виявлений Д. Макаровою емоційний компонент, а саме - в коментуючій стратегії дискурсу найповніше проявляється емоційно-інтелектуальний аспект, завдяки якому забезпечується розвиток таких емоційно-інтелектуальних характеристик студентів як інтерес, здивування, сумнів, здогадування, почуття впевненості майбутнього-фахівця. Маркерами коментуючої стратегії експертів можуть виступати такі слова: обгрунтуємо, згадаємо, переконаємося, зазначимо, відзначимо, порівняємо, знайдемо.

Оцінювальна стратегія експертного дискурсу реалізується через право провідного фахівця давати оцінку подіям за ігровими столами, обставинам, членам команди, та відповідям на запитання, акцентуючи увагу на патогномонічність у діагностиці, про які йдеться мова на практичних заняттях, а також особистих якостях гравців. Заохочувальна стратегія експерта забезпечується застосуванням емоційно-оцінювальної лексики, окличних речень, фразеологічних одиниць, метафори, образних порівнянь, аналогії, текстових елементів, в яких є прямі оцінки подій за ігровими словами, комунікативної ситуації, ходу гри: правильно-неправильно, цікаво-нецікаво, важливо-неважливо.

Контролююча стратегія в ігровому дискурсі – це складна інтенція, спрямована на отримання експертом і присутніми викладачами об'єктивної інформації про засвоєння знань і сформованості вмінь студентів під час практичних занять проведених за традиційною формою. Надзвичайно важливим у цій стратегії є не тільки дії з формування відповідальності та дисциплінованості, але й позитивна емоційна установка викладача вищої школи – контролювати якість навчального процесу, допомагаючи та підтримуючи.

Співдієва стратегія професорсько-викладацького колективу полягає у підтримці студентів. Оцінка в цій стратегії спрямована на створення оптимальних умов формування особистості майбутнього-студента медика в своєму середовищі. Це забезпечується шляхом залучення до участі, в якості глядачів, студентів інших факультетів, як центрального об'єкту в навчально-інтегрованій взаємодії. Позитивний вплив, спрямований до почуттів, емоцій учасників може бути актуалізований у словесній дії підбадьорювання та аплодисментів.

Аналогічні поведінкові реакції мають простежуватися у мовленнєвій поведінці координатора заходу, коли необхідно підтримати гравців, закріпити позитивні зусилля.

За наслідками проведеної колективної гри «Що? Де? Коли?» на кафедрі реалізуються заходи по аналізу інтелектуально-навчальної мобільності студентів-гравців команд на основі співставлення відсотка виживання знань отриманих за минулі терміни навчання, в поточному навчальному році. Це дозволяє розробити шляхи поліпшення якості навчання і поглиблення накопичених знань студентами.

Вплив освітнього середовища кафедри на формування професійних якостей у студентів полягає у розвитку таких якостей, як відмова від стереотипів, здатність до інновацій, інтерес до всього нового, критичне осмислення запропонованого, вміння підібрати найбільш ефективну для аналізу клінічної ситуації стратегію, тобто все, що включає мобільність студента-медика.

У той же час слід проаналізувати максимальну інтенсивність залучення викладачів в інноваційний процес, оскільки новації і мобільність у сучасній медичній освіті – це два чинники, які взаємопов'язані між собою і впливають один на одного. При цьому слід виділяти медико-навчальну мобільність і розглядати її як засіб і результат освоєння новацій викладачем, що свідомо включається в інноваційну педагогічну діяльність і фундаментально підготовлений до здійснення цього процесу.

Підсумок

Викладачі кафедри терапевтичної стоматології, користуючись власним досвідом та прикладом, впроваджують в традиційну систему навчання колективні інноваційні заняття і вважають за доцільне

практикувати ці заняття в межах роботи студентського наукового товариства. Це все дає можливість розглядати таку методику, як багатоаспектне явище педагогічного процесу в умовах вищої медичної школи, забезпечене екстралінгвістичними параметрами, до яких відносяться емоційно-інтелектуальні прояви учасників команд та аудиторії.

Перспективи подальших досліджень. Досвід роботи студентського наукового товариства кафедри терапевтичної стоматології ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» формує базу для подальшого впровадження та розширення спектру інноваційних форм у вигляді дискусії та ролівої гри у традиційну систему навчання, що сприяє поліпшенню якості медичної освіти в цілому та підготовки фахівців даної направленості.

Література

1. Безрукова В.С. Мобильность системы образования / В.С. Безрукова. – Екатеринбург, 1997. – 194 с.
2. Впровадження новітніх технологій в навчальний процес – запорука якісної підготовки лікарів-стоматологів в умовах Європейської інтеграції / П.А. Гасюк, Н.В. Гасюк, Д.Д. Кіндій, В.С. Пудяк // Збірник матеріалів навчально-методичної конференції «Європейський вибір – невід’ємна складова розвитку вищої медичної освіти України». – Полтава, 23 травня. – 2013. – С.31–32.
3. Дискусія як один із методів стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів-медиків в рамках роботи студентського наукового товариства / Т.О. Петрушанко, Н.В. Гасюк, Т.М. Мошель, І.Ю. Попович, Т.Д. Бублій // Світ медицини та біології. – 2013. – № 3 (39). – С. 164 – 166.
4. Іваницький І.О. Студентське наукове товариство як фундамент наукового світогляду студента / І.О. Іваницький, Н.В. Гасюк // Світ медицини та біології. – 2011. – № 4. – С. 155-157.
5. Мерзлякова Н.С. Профессиональная мобильность студента университета в контексте поликультурного образования / Н.С. Мерзлякова // Вестник Башкирского университета. – 2009. – № 3 – С.1007-1010.
6. Пидаев А.В. Болонский процес в Европе / А.В. Пидаев, В.Г. Передерій // – Одесса: Одесский государственный медицинский университет, 2004. – 192 с.
7. Реалізація пізнавальної активності студента-медика шляхом впровадження в навчальний процес інноваційних технологій / Т.О. Петрушанко, Н.В. Гасюк, І.Ю. Попович, Т.М. Мошель, І.О. Іваницький // Збірник матеріалів Х ювілейної Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) закладах України на новому етапі». – Тернопіль, 18-19 квітня. – 2013. – С. 396-398.
8. Соломенко Л. О. Активні методи навчання в системі розвитку особистості / Л. О. Соломенко // Хімія. Біологія. – 2001, № 25. – С. 112-114.

УЛУЧШЕНИЕ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ СТУДЕНТОВ НА КАФЕДРЕ ТЕРАПЕВТИЧЕСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ ПУТЕМ ВНЕДРЕНИЯ В ТРАДИЦИОННУЮ СИСТЕМУ ОБУЧЕНИЯ КОЛЛЕКТИВНЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ЗАНЯТИЙ

Петрушанко Т.А., Гасюк Н.В., Николишина Э.В., Попович И.Ю., Іваницький І.А.

В статье приведены результаты работы студенческого научного общества кафедры терапевтической стоматологии ВДНЗ Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия» по внедрению в традиционную систему обучения коллективных инновационных занятий. Пользуясь собственным опытом автора рекомендуют данную педагогическую стратегию для внедрения в высшей школе, что дает возможность коммуникативной манеры общения, воспитывают интерес и углубляет знание дисциплины.

Ключевые слова: воспитание, стратегия, инновации, мышление, образование.

Стаття надійшла 1.11.2013 р.

IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION STUDENTS AT THE DEPARTMENT OF THERAPEUTIC DENTISTRY BY INTRODUCTION INTO THE TRADITIONAL SYSTEM OF EDUCATION COLLECTIVE INNOVATIVE STUDIES

Petrushanko T.A., Gasyuk N.V., Nikolishyna E.V., Popovich I.J., Іvanytskyi I. A.

In the article the results of the Students' Scientific society of therapeutic Stomatology HSEI Ukraine "Ukrainian Medical Stomatological Academy" on the implementation of the traditional system of collective innovative training sessions. Using their experience, we can recommend this teaching strategy in higher education, which enables communication style of communication, raising curiosity and deep knowledge of the cycle of pathology of the oral mucosa and periodontal tissues.

Key words: consciousness, innovation, thinking and education.

УДК 616.314

Т.Г. Хмыл

Харьковский национальный медицинский университет, г. Харьков

ОПЫТ ОПТИМИЗАЦИИ ПРАКТИЧЕСКИ-ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ СТУДЕНТОВ НА КАФЕДРЕ СТОМАТОЛОГИИ ДЕТСКОГО ВОЗРАСТА

Представлен алгоритм подготовки и проведения «Урока гигиены» в организованных детских коллективах дошкольных учреждений во время врачебной производственной практики по «Профилактике стоматологических заболеваний» и опыт его применения с целью оптимизации практически-ориентированного обучения англоязычных студентов на кафедре стоматологии детского возраста.

Ключевые слова: англоязычные студенты, практически-ориентированное обучение, производственная практика по «Профилактике стоматологических заболеваний», урок гигиены.

В течение нескольких последних лет стоматологический факультет Харьковского национального медицинского университета принимает студентов, которые желают обучаться на английском языке.

На сегодняшний день дискуссионным остается вопрос обеспечения общения англоязычного студента с пациентами в процессе практически-ориентированного обучения. Обязан ли англоязычный студент владеть в достаточной степени русским или украинским языком, чтобы самостоятельно общаться и изучать данные дополнительных исследований возле кресла пациента? Или, все таки, задачей преподавателя является